Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (druga izba)

z dnia 13 grudnia 2017 r.*

Służba publiczna – Personel EBI – Termin do wniesienia skargi – Rozsądny termin – Emerytury i renty – Nowelizacja z 2008 r. – Zobowiązaniowy charakter stosunku pracy – Proporcjonalność – Obowiązek uzasadnienia – Pewność prawa – Odpowiedzialność – Krzywda

W sprawie T-482/16 RENV

Oscar Orlando Arango Jaramillo, pracownik Europejskiego Banku Inwestycyjnego, zamieszkały w Luksemburgu (Luksemburg), i inni pracownicy Europejskiego Banku Inwestycyjnego, których nazwiska zostały wymienione w załączniku[1], reprezentowani przez adwokatów C. Cortese i B. Cortesego,

strona skarżąca,

przeciwko

Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu (EBI), reprezentowanemu początkowo przez C. Gómeza de la Cruza i T. Gilliamsa, następnie przez T. Gilliamsa i G. Nuvolego, a na koniec przez T. Gilliamsa i G. Faedo, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez adwokata P.E. Partscha,

strona pozwana,

mającej za przedmiot wniosek na podstawie art. 270 TFUE, zmierzający, po pierwsze, do stwierdzenia nieważności decyzji EBI, zawartych w rozliczeniach wynagrodzenia skarżących z lutego 2010 r., o podwyższeniu składek skarżących na system emerytalny, a po drugie, do zasądzenia od EBI symbolicznej kwoty 1 EUR tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez skarżących,

SĄD (druga izba),

w składzie: M. Prek (sprawozdawca), prezes, E. Buttigieg i M.J. Costeira, sędziowie,

sekretarz: G. Predonzani, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 maja 2017 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: francuski.

1 Lista innych pracowników Europejskiego Banku Inwestycyjnego jest załączona tylko do wersji doręczonej stronom.

Wyrok [2]

1 Niniejsze postępowanie toczy się w następstwie wyroku z dnia 9 lipca 2013 r., Arango Jaramillo i in./EBI (T-234/11 P RENV-RX, zwanego dalej „wyrokiem wydanym w odwołaniu po szczególnej procedurze kontroli", EU:T:2013:348), w którym Sąd (izba ds. odwołań) uchylił postanowienie z dnia 4 lutego 2011 r., Arango Jaramillo i in./EBI (F-34/10, zwane dalej „uchylonym postanowieniem", EU:F:2011:7) i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej.

2 Wyrok wydany w odwołaniu po szczególnej procedurze kontroli został wydany w następstwie wyroku z dnia 28 lutego 2013 r., (szczególna procedura kontroli orzeczenia) Arango Jaramillo i in./EBI (C-334/12 RX-II, zwanego dalej „wyrokiem wydanym w szczególnej procedurze kontroli", EU:C:2013:134), w którym Trybunał, stwierdziwszy, że wyrok z dnia 19 czerwca 2012 r., Arango Jaramillo i in./EBI (T-234/11 P, zwany dalej „wyrokiem poddanym szczególnej procedurze kontroli", EU:T:2012:311), którego przedmiotem było odwołanie od uchylonego postanowienia, narusza spójność prawa Unii Europejskiej, uchylił ten wyrok i przekazał sprawę Sądowi do ponownego rozpoznania.

[…]

I. Postępowanie w pierwszej instancji i uchylone postanowienie

18 W dniu 26 maja 2010 r. skarżący wnieśli do Sądu do spraw Służby Publicznej skargę, która została zarejestrowana pod sygnaturą F-34/10, mającą na celu, po pierwsze, stwierdzenie nieważności ich rozliczeń wynagrodzenia za luty 2010 r. w zakresie, w jakim rozliczenia te uwzględniały decyzje EBI o podwyższeniu ich składek na system emerytalny, oraz po drugie, zasądzenie od EBI na ich rzecz symbolicznego euro tytułem zadośćuczynienia za krzywdę.

19 W odrębnym piśmie z dnia 20 lipca 2010 r. skierowanym do sekretariatu Sądu do spraw Służby Publicznej EBI podniósł na podstawie art. 78 regulaminu postępowania przed tym sądem zarzut niedopuszczalności i wniósł o orzeczenie niedopuszczalności skargi bez rozpatrywania sprawy co do istoty.

20 W uwagach w przedmiocie zarzutu niedopuszczalności skarżący podnieśli między innymi, że w świetle szczególnych okoliczności sprawy, a zwłaszcza w braku jakiegokolwiek przepisu określającego termin do wniesienia skargi przez pracowników EBI, ścisłe stosowanie terminu do wniesienia skargi obowiązującego na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów prawa, wynoszącego trzy miesiące i dziesięć dni, skutkuje ich zdaniem naruszeniem ich prawa do skutecznego środka prawnego (uchylone postanowienie, pkt 18).

21 W uchylonym postanowieniu, wydanym na podstawie art. 78 regulaminu postępowania przed Sądem do spraw Służby Publicznej, rzeczony sąd, nie otworzywszy procedury ustnej i nie pozostawiwszy zarzutu niedopuszczalności do rozstrzygnięcia w wyroku, odrzucił skargę jako niedopuszczalną z powodu przekroczenia terminu.

22 Jak wynika z pkt 15 i 16 uchylonego postanowienia, Sąd do spraw Służby Publicznej uznał – uwzględniając, po pierwsze, fakt, iż zainteresowani pracownicy zapoznali się z treścią ich odcinków wynagrodzenia za luty 2010 r. dopiero w dniu 15 lutego 2010 r., oraz po drugie, dziesięciodniowy termin uwzględniający odległość – że termin na wniesienie skargi przysługujący tym pracownikom upływał w dniu 25 maja 2010 r.

2 Poniżej zostały odtworzone jedynie te punkty wyroku, których publikację Sąd uznał za wskazaną.

23 Tymczasem zgodnie z pkt 17 wskazanego postanowienia skarga zainteresowanych pracowników wpłynęła za pośrednictwem poczty elektronicznej do sekretariatu Sądu do spraw Służby Publicznej dopiero w nocy z wtorku 25 maja na środę 26 maja 2010 r., a dokładnie w dniu 26 maja 2010 r. o godzinie 00.00.

24 W drodze uchylonego postanowienia Sąd do spraw Służby Publicznej odrzucił skargę jako niedopuszczalną. Orzekł on zasadniczo, że termin na wniesienie skargi upłynął w dniu 25 maja 2010 r., w związku z czym skarga sporządzona przez zainteresowanych pracowników, która wpłynęła drogą elektroniczną do sekretariatu tego Sądu dopiero w dniu 26 maja 2010 r. o godzinie 00.00, została wniesiona po upływie terminu i w konsekwencji jest niedopuszczalna. Sąd ten nie uwzględnił argumentów rzeczonych pracowników opartych, po pierwsze, na naruszeniu ich prawa do skutecznego środka zaskarżenia oraz, po drugie, na wystąpieniu nieprzewidywalnych okoliczności lub siły wyższej.

II. Odwołanie do Sądu

25 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 28 kwietnia 2011 r. skarżący wnieśli odwołanie na podstawie art. 9 załącznika I do statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej przeciwko zaskarżonemu postanowieniu, które zostało zarejestrowane pod sygnaturą T-234/11 P.

26 Skarżący wnieśli w jego ramach do Sądu o uchylenie omawianego postanowienia, oddalenie zarzutu niedopuszczalności podniesionego przez EBI w sprawie F-34/10 i przekazanie sprawy Sądowi do spraw Służby Publicznej do ponownego rozpoznania, by orzekł co do jej istoty.

27 Sąd stwierdził, że w terminie miesiąca od doręczenia powiadomienia o zamknięciu pisemnego etapu postępowania strony nie wystąpiły do niego z wnioskiem o przeprowadzenie rozprawy, po czym wydał rozstrzygnięcie w przedmiocie sporu bez części ustnej postępowania.

28 Na poparcie odwołania wnoszący je podnieśli trzy zarzuty, pierwszy tytułem głównym, a pozostałe dwa tytułem ewentualnym. Pierwszy zarzut dotyczył naruszenia prawa przy interpretacji pojęcia „rozsądnego terminu" do wniesienia skargi w pierwszej instancji, a w szczególności naruszenia zasady proporcjonalności oraz prawa do skutecznej ochrony sądowej. Drugi zarzut dotyczył naruszenia prawa przy interpretacji znajdujących zastosowanie norm proceduralnych, w szczególności tych dotyczących istnienia nieprzewidywalnych okoliczności. Trzeci zarzut dotyczył przeinaczenia przedstawionych Sądowi do spraw Służby Publicznej dowodów na zaistnienie nieprzewidywalnych okoliczności, a także naruszenia norm dotyczących środków dowodowych oraz środków organizacji postępowania w pierwszej instancji.

29 W wyroku poddanym szczególnej procedurze kontroli Sąd odrzucił w części odwołanie ze względu na to, że podniesione zarzuty były niedopuszczalne, a w części oddalił je ze względu na to, że pozostałe zarzuty były bezzasadne.

30 Oddalając pierwszy zarzut odwołania, podniesiony tytułem głównym, Sąd orzekł, że w uchylonym postanowieniu Sąd do spraw Służby Publicznej prawidłowo zastosował do sytuacji skarżących zasadę, zgodnie z którą, analogicznie do terminu do wniesienia skargi określonego w art. 91 ust. 3 Regulaminu pracowniczego urzędników Unii Europejskiej (zwanego dalej „regulaminem pracowniczym"), trzymiesięczny termin należy co do zasady uznać za rozsądny do celów wniesienia przez pracownika EBI skargi o stwierdzenie nieważności niekorzystnego dla niego aktu EBI (wyrok poddany szczególnej procedurze kontroli, pkt 27).

31 We wspomnianym pkt 27 wyroku poddanego szczególnej procedurze kontroli Sąd doszedł do wniosku, że „a contrario […] skargę wniesioną przez pracownika EBI po upływie trzymiesięcznego terminu przedłużonego o dziesięciodniowy termin uwzględniający odległość należy co do zasady uważać za wniesioną w terminie, który nie jest rozsądny". Dodał on, że taka wykładnia a contrario jest

dopuszczalna, „ponieważ ścisłe przestrzeganie uregulowań dotyczących terminów procesowych pozwala chronić pewność prawa i zapobiegać wszelkiej dyskryminacji lub arbitralnemu traktowaniu w wymiarze sprawiedliwości”.

32 W pkt 30 wskazanego wyroku Sąd nie zgodził się z zarzutem zainteresowanych pracowników, że Sąd do spraw Służby Publicznej, zamiast zastosować zasadę dochowania rozsądnego terminu, która z natury jest elastyczna i obejmuje konkretne wyważenie kolidujących ze sobą interesów, przyjął za podstawę dochowanie ścisłego terminu trzech miesięcy, mające charakter ścisły i ogólny. Uznał on w szczególności, że Sąd do spraw Służby Publicznej ograniczył się do zastosowania „zasady prawnej […], która wynika wyraźnie i jednoznacznie z wykładni a contrario orzecznictwa” Sądu przytoczonego w pkt 27 tego wyroku, stanowiącej szczególne zastosowanie dochowania rozsądnego terminu w sporach pomiędzy EBI i jego pracownikami, które są w istotnym stopniu podobne do sporów pomiędzy Unią a jej urzędnikami i pracownikami. Sąd dodał, że „rzeczona zasada, która opiera się na ogólnym domniemaniu, zgodnie z którym termin trzech miesięcy jest co do zasady wystarczający, aby umożliwić pracownikom EBI ocenę zgodności z prawem aktów tego banku niekorzystnych dla nich i ewentualnie sporządzenie skargi, nie zobowiązuje sądu Unii, który ma ją stosować, do uwzględnienia okoliczności każdego przypadku i w szczególności przystąpienia do konkretnego wyważenia kolidujących ze sobą interesów”.

33 W pkt 33–35 wyroku poddanego szczególnej procedurze kontroli Sąd odwołał się do tego rozumowania dotyczącego ustalenia terminu na wniesienie skargi, aby wykluczyć uwzględnienie zarówno faktu, że jak zostało podniesione, wystąpiła awaria elektryczna, która opóźniła wysłanie skargi, jak i okoliczności, iż EBI nie wywiązał się z ciążącego na nim obowiązku normatywnego w zakresie określenia ścisłego terminu na wniesienie skargi oraz niektórych innych szczególnych okoliczności tego przypadku, na które powołali się zainteresowani pracownicy.

34 W pkt 41–43 rzeczonego wyroku Sąd nie uwzględnił również argumentacji zainteresowanych pracowników dotyczącej naruszenia zasady proporcjonalności i prawa do skutecznej ochrony sądowej.

35 Wreszcie, w pkt 51–58 wyroku poddanego szczególnej procedurze kontroli Sąd oddalił zarzut zainteresowanych pracowników dotyczący odmowy uznania przez Sąd do spraw Służby Publicznej okoliczności, które doprowadziły do spóźnionego wniesienia skargi, za nieprzewidywalne okoliczności lub siłę wyższą. W pkt 59–66 tego wyroku Sąd nie uwzględnił również zarzutu rzeczonych pracowników opartego na wypaczeniu dowodów dotyczących wystąpienia nieprzewidywalnych okoliczności lub siły wyższej.

III. Szczególna procedura kontroli przez Trybunał

36 Na wniosek pierwszego rzecznika generalnego Trybunał (specjalna izba ustanowiona w art. 123b regulaminu postępowania przed Trybunałem, w wersji mającej zastosowanie w chwili przedstawienia wniosku) uznał w drodze decyzji z dnia 12 lipca 2012 r. (C-334/12 RX), że orzeczenie Sądu należy poddać szczególnej procedurze kontroli. Zgodnie z treścią tej decyzji szczególna procedura kontroli dotyczyć miała tego, czy, po pierwsze, wyrok poddany szczególnej procedurze kontroli narusza jedność lub spójność prawa Unii ze względu na to, że Sąd, orzekający jako instancja odwoławcza, zinterpretował pojęcie „rozsądnego terminu” w kontekście wniesienia przez pracowników EBI skargi o stwierdzenie nieważności niekorzystnego dla nich aktu wydanego przez ten bank jako termin, którego przekroczenie powoduje wniesienie skargi z przekroczeniem terminu i w rezultacie prowadzi do niedopuszczalności tej skargi, a sąd Unii nie jest przy tym zobowiązany do uwzględnienia szczególnych okoliczności danego przypadku, oraz po drugie, czy taka interpretacja pojęcia „rozsądnego terminu” może naruszać prawo do skutecznego środka prawnego, zagwarantowane w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

37 W wyroku wydanym w szczególnej procedurze kontroli Trybunał uchylił wyrok poddany szczególnej procedurze kontroli, orzekając, iż faktycznie narusza on spójność prawa Unii, gdyż Sąd jako instancja odwoławcza zinterpretował pojęcie „rozsądnego terminu", w kontekście wniesienia przez pracowników EBI skargi o stwierdzenie nieważności niekorzystnego dla nich aktu tego banku, jako trzymiesięczny termin, którego przekroczenie powoduje automatycznie wniesienie skargi z przekroczeniem terminu i w rezultacie prowadzi do niedopuszczalności tej skargi, a sąd Unii nie jest przy tym zobowiązany do uwzględnienia okoliczności danego przypadku (wyrok wydany w szczególnej procedurze kontroli, pkt 26, 27, 54).

38 Trybunał orzekł również, że to wypaczenie pojęcia rozsądnego terminu spowodowało, iż zainteresowani pracownicy nie mogli bronić swych praw związanych z wynagrodzeniem poprzez wniesienie skutecznego środka zaskarżenia do sądu z zachowaniem przesłanek przewidzianych w art. 47 karty praw podstawowych (wyrok wydany w szczególnej procedurze kontroli, pkt 45).

39 Jednak, uznając, że ostateczne rozstrzygnięcie kwestii dopuszczalności skargi skarżących, w szczególności zaś tego, czy ich skarga została wniesiona w rozsądnym terminie w rozumieniu orzecznictwa zgodnego z zasadą prawa do skutecznego środka prawnego, nie wynika z ustaleń stanu faktycznego, na których został oparty wyrok poddany szczególnej procedurze kontroli, Trybunał orzekł, że nie może wydać ostatecznego orzeczenia w przedmiocie sporu na podstawie art. 62b statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W związku z tym Trybunał orzekł w przedmiocie kosztów postępowania w trybie szczególnej procedury kontroli, natomiast sprawę przekazał Sądowi do ponownego rozpoznania, w celu dokonania oceny, w świetle wszystkich okoliczności właściwych dla sprawy, rozsądnego charakteru terminu, w którym skarżący wnieśli skargę do Sądu do spraw Służby Publicznej (wyrok wydany w szczególnej procedurze kontroli, pkt 56–59).

IV. Odwołanie do Sądu po szczególnej procedurze kontroli

40 Zgodnie z art. 121a regulaminu postępowania przed Sądem z dnia 2 maja 1991 r. wyrok wydany w szczególnej procedurze kontroli skutkował ponownym skierowaniem do Sądu odwołania w niniejszym postępowaniu.

41 W uwagach na temat tego, jakie konsekwencje powinny zostać wyciągnięte z wyroku wydanego w szczególnej procedurze kontroli dla rozstrzygnięcia sporu, skarżący wnosili w szczególności, by Sąd uwzględnił zarzut pierwszy odwołania i uchylił na tej podstawie uchylone postanowienie, ze względu na to, że ich skarga do Sądu do spraw Służby Publicznej została wniesiona w rozsądnym terminie w świetle całokształtu okoliczności właściwych dla sprawy (wyrok wydany w odwołaniu po szczególnej procedurze kontroli, pkt 21). EBI wnosił w szczególności o to, by tytułem głównym Sąd przekazał sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd do spraw Służby Publicznej, a ewentualnie, by oddalił odwołanie, potwierdziwszy niedopuszczalność skargi wniesionej przez skarżących do Sądu do spraw Służby Publicznej z racji wniesienia jej z przekroczeniem terminu, ze względu na to, że skarga ta została wniesiona w terminie, który nie okazał się rozsądny w świetle całokształtu okoliczności właściwych dla tej sprawy (wyrok wydany w odwołaniu po szczególnej procedurze kontroli, pkt 20).

42 W wyroku wydanym w odwołaniu po szczególnej procedurze kontroli Sąd uwzględnił część pierwszą zarzutu pierwszego podniesionego przez skarżących na poparcie ich odwołania, opartą na popełnieniu w uchylonym postanowieniu naruszenia prawa przez Sąd do spraw Służby Publicznej przy dokonywaniu wykładni pojęcia „rozsądnego terminu" do wniesienia skargi w pierwszej instancji. W związku z tym, bez potrzeby orzekania w przedmiocie drugiej części zarzutu pierwszego oraz zarzutów drugiego i trzeciego, Sąd uwzględnił żądania odwołania i uchylił uchylone postanowienie. Ponadto, uznawszy, że stan postępowania nie pozwala na wydanie orzeczenia, Sąd przekazał sprawę do Sądu do spraw Służby Publicznej, by ten ponownie orzekł w przedmiocie skargi (wyrok wydany w odwołaniu po szczególnej procedurze kontroli, pkt 22, 35, 36).

V. Postępowanie w pierwszej instancji po szczególnej procedurze kontroli

43 Pismem z dnia 8 sierpnia 2013 r. sekretariat Sądu do spraw Służby Publicznej zgodnie z art. 114 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem do spraw Służby Publicznej wezwał skarżących do przedstawienia uwag na piśmie w przedmiocie wyroku wydanego w odwołaniu po szczególnej procedurze kontroli.

44 W dniu 27 września 2013 r. skarżący złożyli w sekretariacie Sądu do spraw Służby Publicznej uwagi i wniosek o zawieszenie.

45 Pismem z dnia 3 października 2013 r. sekretariat Sądu do spraw Służby Publicznej potwierdził otrzymanie tych uwag i zawiadomił skarżących, że wniosek o zawieszenie zostanie rozpatrzony w późniejszym terminie. Tego samego dnia sekretariat przekazał uwagi skarżących do EBI, informując go o terminie do złożenia jego uwag. EBI przedstawił uwagi w dniu 12 listopada 2013 r.

46 W pismach z dnia 14 kwietnia 2014 r. sekretariat Sądu do spraw Służby Publicznej zawiadomił strony, że postanowił pozostawić zarzut niedopuszczalności do rozstrzygnięcia w ramach rozpatrywania sprawy co do istoty, i wezwał EBI do złożenia odpowiedzi na skargę.

47 W dniu 21 maja 2014 r. EBI złożył odpowiedź na skargę.

48 W dniu 11 lipca 2014 r. skarżący złożyli replikę.

49 W dniu 22 sierpnia 2014 r. EBI złożył duplikę.

[…]

51 W drodze postanowienia z dnia 6 lutego 2015 r., Arango Jaramillo i in./EBI (F-34/10 RENV–RX, niepublikowanego, EU:F:2015:6), po wysłuchaniu stron, postępowanie przed Sądem do spraw Służby Publicznej zostało zawieszone do wydania przez Sąd orzeczeń kończących postępowanie w sprawach T-240/14 P, Bodson i in./EBI, i T-241/14 P, Bodson i in./EBI.

52 W pismach z dnia 4 marca 2016 r. sekretariat Sądu do spraw Służby Publicznej poinformował strony, że w następstwie ogłoszenia wyroków z dnia 26 lutego 2016 r., Bodson i in./EBI (T-241/14 P, EU:T:2016:103), i z dnia 26 lutego 2016 r., Bodson i in./EBI (T-240/14 P, EU:T:2016:104), postępowanie zostało wznowione, i wezwał je do złożenia uwag w przedmiocie ewentualnych konsekwencji płynących z tych wyroków.

53 Skarżący przedstawili uwagi w dniu 25 kwietnia 2016 r. W dniu 1 czerwca 2016 r. sekretariat Sądu do spraw Służby Publicznej zawiadomił EBI o swojej decyzji, aby nie włączać do akt uwag, które EBI złożył po terminie.

[…]

55 Stosownie do art. 3 rozporządzenia (UE, Euratom) 2016/1192 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 lipca 2016 r. w sprawie przekazania Sądowi właściwości do rozpoznawania w pierwszej instancji sporów między Unią Europejską a jej pracownikami (Dz.U. 2016, L 200, s. 137) sprawa F-34/10 RENV-RX została przekazana Sądowi w stanie, w jakim znajdowała się w dniu 31 sierpnia 2016 r. Sprawa ta została zarejestrowana pod sygnaturą T-482/16 RENV i przydzielona drugiej izbie.

56 Na rozprawie w dniu 5 maja 2017 r. wysłuchane zostały wystąpienia stron i ich odpowiedzi na pytania Sądu.

VI. Żądania stron

57 Skarżący wnoszą do Sądu o:

– oddalenie zarzutu niedopuszczalności EBI;

– tytułem żądania ewentualnego – rozpoznanie zarzutu niedopuszczalności w ramach rozpatrywania sprawy co do istoty;

– stwierdzenie nieważności decyzji EBI zawartych w ich rozliczeniach wynagrodzenia za luty 2010 r., podwyższających ich składki na system emerytalny poprzez podwyższenie z jednej strony podstawy naliczania tej składki, a z drugiej strony współczynnika naliczania, wyrażonego w stosunku procentowym tego wynagrodzenia podlegającego potrąceniu;

– zasądzenie od EBI symbolicznego 1 EUR tytułem naprawienia krzywdy przez nich doznanej;

– obciążenie EBI kosztami postępowania.

58 EBI wnosi do Sądu o:

– odrzucenie skargi o stwierdzenie nieważności jako niedopuszczalnej;

– tytułem żądania ewentualnego – oddalenie skargi o stwierdzenie nieważności jako bezzasadnej;

– w związku z tym oddalenie wniosku o odszkodowanie;

– obciążenie skarżących kosztami postępowania.

VII. Co do prawa

A. W przedmiocie dopuszczalności skargi

59 Skarżący utrzymują, że biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności niniejszej sprawy, skarga została wniesiona w rozsądnym terminie. Niniejsza sprawa była złożona i toczyła się o kwestę istotnej wagi. Ponadto EBI nie ustalił określonych przepisami terminów do wniesienia skargi. Nie przekazał też w prawidłowy sposób personelowi tekstu nowelizacji systemu emerytalnego. Wreszcie, zachowanie skarżących nie było ani nierozsądne, ani zawinione.

60 EBI kwestionuje tę argumentację. Jego zdaniem złożoność i waga niniejszej sprawy nie uzasadniają dopuszczalności skargi. Ponadto skarżący nie wykazali niezbędnej staranności. Wreszcie, personel został jasno i dokładnie poinformowany o reformie przed jej wejściem w życie.

61 Należy przypomnieć, że żaden akt prawa Unii nie zawiera wskazówek co do terminu do wniesienia skargi mającego zastosowanie do sporów między EBI a jego pracownikami. Tak więc art. 41 regulaminu pracowniczego nie ustala terminu do wniesienia skargi, tylko ogranicza się do wskazania właściwości sądu Unii do orzekania w przedmiocie sporów między EBI i jego pracownikami.

62 Jednak pogodzenie z jednej strony prawa do skutecznej ochrony sądowej, zaliczającego się do ogólnych zasad prawa Unii, wymagającego przyznania podmiotowi prawa terminu wystarczającego do tego, by ocenił zgodność z prawem niekorzystnego dla niego aktu, oraz do tego, by przygotował w razie potrzeby skargę, a z drugiej strony – wymogu pewności prawa, wymagającego, by po upływie pewnego

okresu wydane przez organy Unii akty stawały się ostateczne, oznacza, że sprawy te powinny być wnoszone do sądu Unii w rozsądnym terminie (zob. postanowienie z dnia 6 grudnia 2002 r., D/EBI, T-275/02 R, EU:T:2002:306, pkt 31, 32 i przytoczone tam orzecznictwo).

63 Należy zatem zbadać, czy można uznać, że niniejsza skarga została wniesiona w rozsądnym terminie.

64 Zgodnie z orzecznictwem „rozsądny" charakter terminu zawsze powinien być oceniany pod względem wszystkich właściwych dla danej sprawy okoliczności, a w szczególności znaczenia sporu dla zainteresowanego, złożoności sprawy i zachowania stron (zob. wyrok wydany w szczególnej procedurze kontroli, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo). Co za tym idzie, nie można domniemywać, że z góry określony okres stanowi co do zasady rozsądny termin (zob. podobnie i analogicznie wyrok z dnia 12 maja 2010 r., Bui Van/Komisja, T-491/08 P, EU:T:2010:191, pkt 62).

65 W tym względzie należy przypomnieć, że z orzecznictwa wynika, iż choć trzymiesięczny termin określony w art. 91 ust. 3 regulaminu pracowniczego urzędników ma zastosowanie jedynie do sporów między instytucjami Unii a jej urzędnikami lub pracownikami, a nie do czysto wewnętrznych sporów między EBI a jego pracownikami, w szczególności tych, w których ci pracownicy domagają się stwierdzenia nieważności aktów EBI, które wywołują niekorzystne dla nich skutki, termin ów stanowi istotny punkt odniesienia, ponieważ ta pierwsza kategoria sporów jest ze swej natury podobna do drugiej, a i jedne i drugie podlegają również kontroli sądowej na podstawie art. 270 TFUE (wyrok z dnia 23 lutego 2001 r., De Nicola/EBI, T-7/98, T-208/98 i T-109/99, EU:T:2001:69, pkt 100).

66 Tymczasem w świetle pojęcia rozsądnego terminu, przypomnianego w pkt 64 powyżej, wskazany trzymiesięczny termin przewidziany w art. 91 ust. 3 regulaminu pracowniczego urzędników nie może znajdować zastosowania poprzez analogię jako termin zawity do pracowników EBI, w sytuacji gdy wnoszą oni skargę o stwierdzenie nieważności przyjętego przez ten bank aktu, który jest dla nich niekorzystny (wyrok wydany w szczególnej procedurze kontroli, pkt 39).

67 W niniejszym przypadku dla stron jest bezsporne, że termin do wniesienia skargi na zaskarżone decyzje zawarte w rozliczeniach wynagrodzenia za luty 2010 r. rozpoczął bieg w poniedziałek 15 lutego 2010 r., czyli pierwszego dnia roboczego po dniu, w którym te rozliczenia zostały wprowadzone do systemu informatycznego Peoplesoft EBI, czyli po sobocie 13 lutego 2010 r. Według skarżących to właśnie bowiem w tym dniu, 15 lutego 2010 r., mieli oni możliwość zapoznać się z treścią swoich rozliczeń wynagrodzenia za luty 2010 r.

68 Skarga wniesiona przez skarżących w niniejszym postępowaniu dotarła drogą elektroniczną do skrzynki poczty elektronicznej sekretariatu Sądu do spraw Służby Publicznej w dniu 26 maja 2010 r. o godz. 00.00, czyli trzy miesiące i jedenaście dni od dnia, w którym skarżący mogli się zapoznać w tymi rozliczeniami wynagrodzenia.

69 Jeśli chodzi o okoliczności właściwe niniejszej sprawie, które należy uwzględnić w celu zbadania, czy skarga została wniesiona w rozsądnym terminie, w pierwszej kolejności należy przypomnieć, że skarżący kwestionują decyzje zawarte w ich rozliczeniach wynagrodzenia za luty 2010 r. i podnoszą zarzut niezgodności z prawem rozporządzenia przejściowego oraz protokołu porozumienia. Kwestie prawne w niniejszym sporze dotyczą więc nie tylko praw i obowiązków skarżących, lecz także, szerzej, zasady i sposobu wprowadzenia reformy systemu emerytalnego EBI, co może mieć istotne skutki dla finansowania i funkcjonowania tego systemu emerytalnego. Ponadto sprawa dotyczy szeregu aspektów reformy planu emerytalnego EBI, przez co jest niewątpliwie złożona.

70 W drugiej kolejności, jak stwierdził Sąd do spraw Służby Publicznej w uchylonym postanowieniu (pkt 12, 17 i 21), z akt sprawy wynika, iż skarga została wysłana drogą elektroniczną w dniu 25 maja 2010 r. o godz. 23.59 i doszła na adres elektroniczny sekretariatu Sądu do spraw Służby Publicznej w dniu 26 maja 2010 r. o godz. 00.00 i że przy jej składaniu skarżącym było znane orzecznictwo przypomniane w pkt 65 powyżej. Ponadto, po odebraniu od sekretariatu Sądu zawiadomienia

o wpisaniu niniejszej sprawy do rejestru, skarżący, stwierdziwszy, że w zawiadomieniu tym wskazano jako dzień złożenia skargi 26 maja 2010 r., zwrócili się do Sądu do spraw Służby Publicznej o zmianę tej daty na 25 maja 2010 r., co wskazywało na to, że wolą skarżących było wniesienie skargi w terminie, który uważali za „domniemany jako rozsądny" zgodnie z tym orzecznictwem.

71 Biorąc pod uwagę, po pierwsze, szczególne okoliczności sprawy wspomniane w poprzednich punktach, a po drugie, orzecznictwo, które ustanawia na korzyść skarżących silne domniemanie rozsądnego charakteru terminu do wniesienia skargi wynoszącego orientacyjnie trzy miesiące [zob. podobnie stanowisko rzecznika generalnego P. Mengozziego w sprawie (szczególna procedura kontroli orzeczeń) Arango Jaramillo i in./EBI, C-334/12 RX–II, EU:C:2012:733, pkt 49; wyrok z dnia 23 lutego 2001 r., De Nicola/EBI, T-7/98, T-208/98 i T-109/99, EU:T:2001:69, pkt 101, 107; postanowienie z dnia 6 grudnia 2002 r., D/EBI, T-275/02 R, EU:T:2002:306, pkt 33; zob. także pkt 65 powyżej], przedłużonego o dodatkowy dziesięciodniowy termin uwzględniający odległość, należy uznać, że skarga wniesiona przez skarżących w niniejszym przypadku w terminie trzech miesięcy i jedenastu dni została wniesiona w rozsądnym terminie.

72 W tym względzie należy wyjaśnić, że trzymiesięczny termin do wniesienia skargi, wynikający z orzecznictwa przytoczonego w pkt 65 powyżej, przedłużony o dodatkowy dziesięciodniowy termin uwzględniający odległość, nie może mieć w niniejszym przypadku zastosowania jako termin prekluzyjny, a jedynie może służyć jako istotny punkt odniesienia. Należy również stwierdzić, że EBI nie przedstawił żadnego argumentu, który by miał wykazać, że przekroczenie tego terminu o jeden dzień (a wręcz o kilka sekund w nocy z dnia 25 na 26 maja 2010 r.) wystarczy, aby pozbawić omawiany termin „rozsądnego" charakteru, czyli że ta różnica mogłaby faktycznie zagrozić wymogowi pewności prawa, zgodnie z którym po upływie określonego czasu wydane przez organy Unii akty powinny stać się ostateczne.

73 Natomiast EBI utrzymuje w tym względzie, że każde przekroczenie trzymiesięcznego terminu powinno być uzasadnione, że kryteria dotyczące wagi sporu i złożonego charakteru sprawy przemawiają za stosowaniem w niniejszym przypadku „maksymalnego" terminu wynoszącego trzy miesiące i dziesięć dni, że skarżący nie uzasadnili zastosowania dłuższego terminu i że w niniejszym przypadku zastosowanie takiego terminu trzech miesięcy i dziesięciu dni umożliwiałoby skarżącym skuteczne przygotowanie skargi bez naruszania ich prawa do skutecznego środka zaskarżenia. W świetle przedstawionych powyżej wywodów argumenty te należy odrzucić.

74 W związku z całością powyższego niniejszą skargę należy uznać za dopuszczalną.

[…]

Z powyższych względów

SĄD (druga izba)

orzeka, co następuje:

1) Skarga zostaje oddalona.

2) Oscar Orlando Arango Jaramillo i inni pracownicy Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI), których nazwiska zostały wymienione w załączniku, zostają obciążeni kosztami niniejszego postępowania.

3) EBI zostaje obciążony kosztami poniesionymi w sprawach F-34/10, T-234/11 P i T-234/11 P RENV-RX.

Prek Buttigieg Costeira

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 13 grudnia 2017 r.

Podpisy